

Advokátní kancelář Bříza & Trubač

Know-how report XIX.

5. května 2021

Zdroje:

- Právní rozhledy č. 7/2021 (PR) ✓
- Bulletin advokacie č. 4/2021 (BA) ✓
- Soudní rozhledy č. 3, 4/2021 (SR) ✓
- Sbírka rozhodnutí NS č. 10/2020 (R) ✓
- Sbírka rozhodnutí NSS č. 1, 2/2021 ✓
- Aktuality na stránkách Ústavního soudu ČR (k 30. 4.) ✓
- Shrnutí (civilní, obchodní a procesní) na <https://www.profipravo.cz> (k 30. 4.) ✓
- Tiskové zprávy na stránkách Nejvyššího soudu (k 30. 4.) ✓

Disclaimer: Tento dokument je určen výhradně pro interní potřeby zpracovatele, kterým je advokátní kancelář Bříza & Trubač. Zpracovatel žádným způsobem neodpovídá za obsah tohoto dokumentu (tj. za formulaci právních vět, shrnutí ani komentář k jednotlivým soudním rozhodnutím) a obsah tohoto dokumentu nepředstavuje právní radu. Přípomínky směřujte na kristian.leko@brizatrubac.cz.

JUDIKATURA

• Obchodní korporace

- [1] **27 Cdo 791/2019 ze dne 15. 12. 2020** Je-li jednatel pravomocně odsouzen pro některý z trestných činů uvedených v § 6 odst. 2 živnostenského zákona, přestává podmínku bezúhonnosti splňovat a jeho funkce zaniká podle § 194 odst. 7 ve spojení s § 135 odst. 2 ObchZ dnem nabytí právní moci odsuzujícího rozsudku. Současné tato skutečnost zakládá překážku výkonu funkce, jež trvá do okamžiku případného zrušení odsuzujícího rozsudku nebo odstranění jeho účinků zahlazením odsouzení; po dobu jejího trvání se dotčená osoba nemůže stát jednatelem jiné společnosti s ručením omezeným (členem představenstva akciové společnosti nebo družstva). Stejný závěr se prosadí i v poměrech právní úpravy účinné od 1. 1. 2014
- [2] **27 Cdo 1233/2019 ze dne 26. 1. 2021** Na to, zda je obchodní korporace schopna vykonávat svoji činnost a plnit tak svůj účel, je třeba usuzovat vždy s ohledem na konkrétní okolnosti dané věci. Například skutečnost, že se obchodní korporace aktivně hájí v řízení o jejím zrušení, naznačuje (může naznačovat), že je (pravděpodobně) schopna i vykonávat svoji činnost. A naopak, nebude-li se tohoto řízení obchodní korporace (za podmínek § 238 odst. 4 věty druhé daňového řádu) aktivně účastnit, bude ve většině případů možné uzavřít, že jsou naplněny předpoklady pro její zrušení a nařízení její likvidace podle § 93 písm. b) z. o. k.
- [3] **27 Cdo 2347/2019 ze dne 8. 12. 2020** Vykonává-li zaměstnanec v pracovním poměru ke kapitálové obchodní společnosti činnost, kterou po svém zvolení má (musí) vykonávat jako statutární orgán (nebo jeho člen) společnosti, zaniká jeho pracovní poměr (neujedná-li si strany něco jiného) konkludentní dohodou o rozvázání pracovního poměru.
- [4] **27 Cdo 3190/2019, ze dne 28. 1. 2021** Nabytím vlastnického práva k původně družstevnímu bytu (k odpovídající bytové jednotce) zanikají členská práva a povinnosti člena bytového družstva, plynoucí z nájmu družstevního bytu. Nicméně nabyvatel družstevního bytu (odpovídající bytové jednotky) nadále zůstává členem bytového družstva s ostatními právy a povinnostmi, nenastane-li jiná skutečnost, s níž zákon spojuje zánik účasti v bytovém družstvu (např. nedohodnou-li se družstvo a člen na zániku členství).

• Závazkové právo

- [5] **28 Cdo 4168/2019 ze dne 3. 3. 2020** V rámci smluvní volnosti nemůže být stranám kupní smlouvy zapovězeno měnit i dodatečně, po jejím uzavření a vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí, její obligáční účinky, včetně ujednání o výši kupní ceny.
- [6] **20 Cdo 3474/2020 ze dne 2. 2. 2021** Vyrozuměl-li postupitel dlužníka podle § 526 OZ 1964 o postoupení pohledávky na nového věřitele, je tento oznámený věřitel v zásadě oprávněn nejen od dlužníka přijmout plnění dluhu, ale i ke všem dalším právním jednáním, k nimž by měl právo postupitel, jestliže by nedošlo k oznámení o postoupení pohledávky. Takovým právním jednáním je i úkon postupníka směřující k zesplatnění pohledávky, jejíž postoupení bylo dlužníku postupitelem oznámeno. Stejně tak platí, že námitky, pro které má dojít k zániku nebo k zeslabení práva ke splnění dluhu, dlužník zásadně vznáší vůči postupitelem oznámenému postupníku. To se týká i případné námitky promlčení.

Tento závěr je aplikovatelný i na § 1882 OZ, který se věnuje následkům právního jednání, kterým postupitel dlužníka vyrozuměl o postoupení pohledávky. (K. Svoboda, SR 4/2021, s. 122)

- [7] **21 Cdo 1892/2020 ze dne 13. 1. 2021** Právní jednání učiněné za společnost s ručením omezeným osobou, která je v obchodním rejstříku zapsána jako její jediný jednatel, přestože ve skutečnosti již jednatelem této společnosti není, zavazuje (za předpokladu dobré víry dotčených třetích osob v její zástupčí oprávnění) společnost až do doby, kdy tato osoba (bývalý jednatel) bude z obchodního rejstříku vymazána.

- [8] **29 NSČR 114/2019 ze dne 16. 12. 2020** Chce-li dlužník, který má dluh z podnikání, prosadit, aby insolvenční soud rozhodl o způsobu řešení jeho úpadku oddlužením, musí (mimo jiné) osvědčit, že věřitel pohledávky vzniklé z podnikání dlužníka s tímto způsobem řešení jeho úpadku souhlasí, ať již výslovně nebo na základě nevyratitelné domněnky jeho souhlasu. Nelze vyloučit, že nesouhlas věřitele s řešením úpadku dlužníka oddlužením bude zjevným zneužitím práva nepožívající právní ochrany.
- [9] **32 Cdo 758/2020 ze dne 21. 12. 2020** Je-li smlouva o ručení, uzavřená tím, že věřitel akceptuje ručitelské prohlášení, uzavřena po 31. 12. 2013, pak práva a povinnosti z této smlouvy vznikla po tomto datu a vzhledem k ustanovení § 3028 odst. 1 o. z. se řídí novým občanským zákoníkem, bez zřetele na to, zda se hlavní (zajišťovaný) závazek řídí tímto zákonem nebo dosavadními právními předpisy, a to nejen co do požadavku na obsahové náležitosti a na formu, nýbrž i co do pravidel pro její výklad.

- **Správní právo**

- [10] **6 As 108/2019-39 ze dne 26. 3. 2021 (rozšířený senát)** Kdo tvrdí, že je dotčen na svém hmotném právu faktickou nečinností stavebního úřadu, který v rozporu s § 129 odst. 2 StavZ nezahájil řízení o odstranění nepovolené stavby (zde terénní úpravy), se může bránit proti takové faktické nečinnosti správního orgánu zásahovou žalobou. Soud může určit, že nezahájení řízení z moci úřední je nezákonným zásahem a současně přikázat stavebnímu úřadu zahájit řízení podle § 129 odst. 2 StavZ. Pokud však žalobce před podáním žaloby neuplatní podnět k zahájení řízení (§ 42 SpŘ) nebo podnět nadřízenému správnímu orgánu k přijetí opatření proti nečinnosti (§ 80 odst. 2 SpŘ), soud žalobu odmítne pro nepřípustnost.

- **Daně**

- [11] **7 Afs 198/2020-20 ze dne 5. 11. 2020 (4123/2021 Sb. NSS)** Je-li správce daně v prodlení s úkony v oblasti placení daní, představuje podnět podle § 38 DŘ, právní prostředek ochrany nebo nápravy ve smyslu § 85 s. ř. s., který je nutno vyčerpat před podáním zásahové žaloby.
- [12] **7 Afs 233/2020-39 ze dne 13. 4. 2021** Pouhé pochybnosti o zákonnosti rozhodnutí nemohou vést k nařízení přezkoumání rozhodnutí, tedy k aplikaci mimořádného dozorčího prostředku výrazným způsobem zasahujícího do právní jistoty adresátů práva. V případě opačného závěru by bylo lze nařídit přezkoumání prakticky jakéhokoliv daňového rozhodnutí s tvrzením, že toto je nezákonné, neboť před jeho vydáním nebyl (možná) dodržen potřebný důkazní standard a nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav. Ke komplexnímu posuzování skutkového stavu a k ověřování, zda byly získány dostatečné důkazy k prokázání tvrzení daňového subjektu, slouží primárně jiný institut daňového procesního práva, a to daňová kontrola.
- [13] **3 Afs 85/2019-44 ze dne 28. 4. 2021** Smyslem odepření nároku na odpočet DPH není potrestat daňový subjekt, jenž se zapojil do řetězce, v němž došlo k podvodu, nýbrž zajistit, aby nenastala žádná finanční újma na straně státního rozpočtu. Je tedy významné, zda chybějící daň existuje ke dni, kdy se má toto opatření aplikovat, tedy ke dni vydání rozhodnutí o stanovení daně. Skutečnost, že zde byla chybějící daň (jen) v minulosti, nemůže odůvodnit odepření nároku na odpočet daně v situaci, kdy nastaly takové změny, že již nelze hovořit o chybějící dani. Odepření nároku na odpočet daně by totiž za této situace znamenalo dvojitý zdanění, a tedy narušení principu neutrality DPH.
- [14] **KS Ústí nad Labem, 15 Af 73/2018-58 ze dne 22. 5. 2019 (SR 3/2021, s. 96)** Pokuta za opožděné tvrzení daně je sankcí vznikající daňovému subjektu obligatorně přímo ze zákona, nastanou-li zákonem předvídané okolnosti, tj. nepodání daňového přiznání vůbec nebo zpoždění s jeho podáním delší než 5 pracovních dnů. Správce daně tak nemá prostor pro správní uvážení v dané věci. Jsou-li splněny zákonné podmínky, musí daňovému subjektu vyměřit pokutu za opožděné tvrzení daně, a nelze tedy například ani uvažovat o tom, že by uložil pokutu v rozporu s dobrými mravy.

[15] **C-48/20 ze dne 18. 3. 2021** Směrnice o DPH brání vnitrostátní právní úpravě, která neumožňuje osobě povinné k dani jednající v dobré víře opravit po zahájení daňové kontroly faktury bezdůvodně uvádějící DPH, i když by příjemce těchto faktur měl nárok na vrácení této daně, pokud by transakce, které jsou předmětem těchto faktur, byly řádně vykázány.

- **Procesní právo**

[16] **4 Azs 189/2020-26 ze dne 3. 11. 2020 (4108/2021 Sb. NSS)** Včasné podání žádosti o prodloužení lhůty pro doplnění kasační stížnosti dle § 106 odst. 3 s. ř. s. nestaví běh této lhůty. Pokud soud žádosti o prodloužení lhůty nevyhoví, běh lhůty skončí uplynutím jednoho měsíce od doručení původní výzvy k doplnění kasační stížnosti.

[17] **I. ÚS 2296/20 ze dne 23. 2. 2021** Přezkum rozhodčího nálezu soudem dle § 31 ZRŘ je omezen na ověření stěžejních procesních otázek, a naopak je z něj vyloučen přezkum věcné správnosti po stránce hmotněprávní. Neposkytnutí poučení podle § 118a o. s. ř. není důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu v případě, kdy obě strany měly možnost se k věci dostatečně vyjádřit, vzájemně byly seznámeny se svými stanovisky a mohly na ně adekvátně reagovat.

[18] **20 Cdo 3298/2020 ze dne 5. 1. 2021** Povinný, který čelí exekučnímu titulu, jenž mu ukládá povinnost plnit z majetku, jež obhospodařuje vlastním jménem, ale nikoliv na svůj účet, nemůže uspět se žalobu o vyloučení tohoto majetku z exekuce (§ 267 o. s. ř.) s odůvodněním, že tento majetek vzhledem ke své oddělenosti od ostatního majetku povinného nelze při realizaci exekučního titulu znějícího v neprospěch povinného exekučně postihnout. Povinný má i za takových okolností k dispozici výhradně návrh na zastavení exekuce.

[19] **Pl. ÚS 9/20 ze dne 7. 4. 2021** Každý poplatník nese odpovědnost za to, že se SOP dostane do dispozice soudu řádně a včas, bez ohledu na to, jaký způsob k jeho úhradě zvolí. Ustanovení § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, podle kterého se nepřihlíží k zaplacení SOP po marném uplynutí lhůty stanovené výzvou soudu, je sice přísné, ale ústavně konformní.

[20] **IV. ÚS 998/20 ze dne 29. 3. 2021** Součástí řádně vedeného soudního řízení je rovněž právo na kontradiktorní řízení, ze kterého lze dovodit právo účastníků řízení seznámit se s každým důkazem nebo vyjádřením, jejichž účelem je ovlivnit rozhodování soudu, a musí mít možnost se k nim vyjádřit i v případě, kdy odvolací soud může rozhodnout bez jednání (§ 214 odst. 2 o. s. ř.).

[21] **IV. ÚS 2042/19 ze dne 20. 4. 2021** Do kompetence ÚS nespadá závazný výklad práva EU. Pokud tedy ÚS zruší rozhodnutí obecného soudu, nemůže předjímat jeho další postup ve věci založené na potřebě výkladu práva EU, neboť pokud by byl názor obecného soudu při novém projednání věci odlišný od názoru ÚS, nebylo by možné věc považovat za *acte clair*, a tudíž by bylo povinností obecného soudu obrátit se s předběžnou otázkou na SDEU, aby nedošlo ke střetu mezi jím vydaným rozhodnutím s právem EU.

[22] **IV. ÚS 2659/20 ze dne 29. 3. 2021** Využije-li dovolatel při vymezení předpokladu přípustnosti jeho dovolání vícero možností plynoucích z § 237 o. s. ř. jako „případných“ předpokladů v jejich posloupnosti, neporušuje tím požadavek, že v konkrétním případě může být splněno vždy jen jedno ze zákonem stanovených kritérií přípustnosti dovolání. Odmítne-li NS v takovém případě reagovat na otázku, kterou dovolatel odůvodnil přípustnost jeho dovolání, dojde k porušení práva na soudní ochranu.

[23] **IV. ÚS 2983/20 ze dne 29. 3. 2021** Nereaguje-li obecný soud na řádně vznesenou námitku promlčení, dojde k porušení práva na soudní ochranu.

- **Rodinné právo**

[24] **Cpjn 202/2020 ze dne 14. 4. 2021** Postupem podle ustanovení § 777 o. z. nelze určit otcovství k dosud nenarozenému dítěti. Návrh na určení otcovství k nenarozenému dítěti v řízení podle ustanovení § 416 z. ř. s. soud zamítne.

[25] **24 Cdo 1679/2020, ze dne 14. 1. 2021** Právní úprava nepřiznává putativnímu otci aktivní legitimaci k popření otcovství manžela matky. Ani za okolností daných v projednávané věci, spočívajících v tom, že matka byla v rozvodovém řízení, v době těhotenství žila s domnělým biologickým otcem, a žila s ním ještě i po několik měsíců po porodu, než vzala návrh na rozvod zpět a vrátila se i s nezletilým ke svému manželovi, nepředstavuje neumožnění domnělému biologickému otci popřít otcovství manžela matky porušení čl. 8 EÚLP.

ÚS nicméně v nálezu ÚS 3122/16 předestřel dvě varianty, jak se může domnělý biologický otec domoci práva udržovat vztah s dítětem, o němž tvrdí, že je jeho. Jednak může podat návrh na určení příbuzenství podle § 771 o. z., na který by v případě úspěchu mohl navazovat návrh na určení styku podle ustanovení § 927 o. z., druhou možností je, že by se otázka příbuzenství podle § 771 o. z. řešila již přímo v rámci řízení o návrhu podle § 927 o. z. (v případě jeho přímého podání).

[26] **22 Cdo 3428/2020 ze dne 28. 1. 2021** Při vypořádání vnosu ze společného majetku na výlučný majetek jednoho z manželů jde o to nahradit, oč byl společný majetek ochuzen, nikoliv o odčerpání toho, oč se manžel v důsledku takového vnosu obohatil. Pokud peníze vynaložené ze společného majetku slouží k zajištění potřeb života rodiny a společné domácnosti a současně jsou i vynakládány na výlučný majetek, je třeba zvážit, zda částka takto vynaložená by musela být vydána na zajištění totožné potřeby rodiny i pokud by nebyla vynaložena na výhradní majetek, a zda šlo o vydání přiměřené peněžní částky. Podle toho pak bude možno rozhodnout o úhradě toho vnosu – úplné, částečné nebo žádné. Je-li tedy v době trvání SJM ze společných prostředků hrazena hypotéka na nemovitost, ve které rodina bydlí, a jde tedy i o peníze vynaložené na potřeby života rodiny a rodinné domácnosti, je třeba zjistit, jakou částku by bylo nutno vynaložit na zajištění stejného či podobného bydlení na základě jiného právního důvodu (zejm. nájmu). Jestliže by částka vynaložená na splátky hypotéky byla stejná nebo i nižší, nemusel by ten, na jehož nemovitost byly prostředky takto vynaloženy, tento vnos nahrazovat. Jestliže by však např. měsíční splátky hypotéky byly vyšší než (potenciální) nájemné, bylo by třeba přistoupit k poměrné úhradě toho, co bylo na splátky hypotéky vynaloženo.

- **Trestní právo**

[27] **5 Tdo 1262/2020 ze dne 17. 12. 2020** Obviněný záměrně do jím do té doby ovládané obchodní společnosti instaloval tzv. bílého koně, aby se zatajilo účetnictví a nikdo jej nemohl pohnat k odpovědnosti za předlužení společnosti a za nepodání včasného insolvenčního návrhu, resp. za poškození věřitelů uvedené společnosti. Tím naplnil veškeré znaky přečinu zkrsování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 3 TrZ.

[28] **III. ÚS 1679/20 ze dne 20. 4. 2021** Právo svědka odepřít vypovídat podle § 100 odst. 2 TrŘ je nutno hodnotit vždy podle konkrétních okolností daného případu s důrazem na objektivní kritérium vyplývající ze svědkem uvedených důvodů, na základě nichž odmítá vypovídat, neboť odepření vypovídat nesmí být zcela zjevně bezdůvodné bez vztahu k trestní věci, v níž má být svědectví podáno. V rámci objektivního kritéria je však legitimním hlediskem i subjektivní vnímání svědka, který je oprávněn si zásadně zvolit rozsah, v němž odepře vypovídat. OČTŘ nemohou svědkovi odepřít možnost využít svého práva podle § 100 odst. 2 TrŘ s odůvodněním, že si nemůže způsobit nebezpečí trestního stíhání, neboť již trestně stíhán je. Takový výklad práva odepřít vypovídat je v rozporu s čl. 37 odst. 1 Listiny, neboť svědek podáním svědecké výpovědi může utvrdit své stávající trestní obvinění v jiné trestní věci, příp. si na základě své svědecké výpovědi může své postavení ještě zhoršit, např. v důsledku rozšíření trestního stíhání pro další skutky anebo v důsledku naplnění kvalifikované podstaty trestného činu.

- **Směnky**

[29] **29 Cdo 3020/2020, ze dne 22. 12. 2020** Směnečný rukojmí je (vedle výstavce směnky vlastní) přímým dlužníkem ze směnky. Nedostatek právní subjektivity výstavce vlastní směnky (zde odštěpného závodu) není sám o sobě důvodem neplatnosti (směnečného) závazku výstavce z důvodu vady formy; proto nemá vliv ani na platnost směnečného rukojemství.